

Стельмащук Л.С.

Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа

ОСОБЕННОСТИ ПРОЯВЛЕНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ВИДОВ МИГРАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ

Аннотация

В статье приведены классификационные признаки миграционных процессов. Определены особенности проявления отдельных видов миграции. Подчеркнуто, что вопрос миграции исследуется учеными разных отраслей. Обосновано то, что один и тот же процесс переселения населения может определяться как различный вид миграции. Выделены причины возникновения и распространения миграции.

Ключевые слова: миграция населения, эмиграция, иммиграция, реэмиграция, репатриация, маятниковая миграция, сезонная и эпизодическая миграции, добровольная и вынужденная миграции.

Stelmashchuk L.S.

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

FEATURES OF MODERN FORMS OF MIGRATION

Summary

The article presented the classification criteria of migration. The features of the manifestation of certain types of migration were defined. It was emphasized that migration is studied by scholars of many fields. It is proved that the same process of resettlement of population can be defined as a different type of migration. The reasons of occurrence of migration and spread of migration are singled out.

Keywords: migration, emigration, immigration, re-emigration, repatriation, push-pull migration, seasonal and episodic migration, voluntary and forced migration.

УДК 330.357: 330.322

РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Ткаченко Т.П., Волинець Д.П.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»

У статті розглянуто динаміку залучення обсягів прямих іноземних інвестицій в економіку України за період 2011-2014 років. Визначено основні країни-інвестори за обсягами прямих іноземних інвестицій в економіку України за той самий період. Розглянуто джерела фінансування капітальних інвестицій. Проаналізовано структуру інвестицій за видами економічної діяльності та визначено найбільш вигідні сфери економіки країни. Також розраховано частку інвестицій у ВВП та визначено економічні чинники, які сприяють притоку та відтоку іноземного капіталу. Запропоновано рекомендації щодо створення сприятливого інвестиційного клімату та притоку інвестицій в економіку України.

Ключові слова: іноземні інвестиції, капітал, інвестиційний клімат, динаміка, ВВП.

Вступ. Здійснення структурної перебудови економіки України і проведення економічних реформ, досягнення значного відтворення та ефективного використання виробничого потенціалу потребує значних ресурсів. За умов їх обмеженості одним з джерел фінансування є іноземний капітал у формі кредитів, прямих і портфельних інвестицій. Іноземне інвестування дає можливість задовольняти тимчасові потреби вітчизняного виробника у фінансах.

Іноземні інвестиції виступають як стимулятор економічного розвитку та стабілізації політичної ситуації в країні за умови, що основні напрями інвестиційних процесів перебувають у рамках загальної економічної стратегії держави. При цьому іноземні інвестиції здатні позитивно впливати на рівень зайнятості населення, платіжний баланс країни, впровадження новітніх технологій, структурну перебудову економіки та ін.

Постановка завдання. Основним завданням публікації є аналіз тенденції залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України за останні 4 роки, визначення структури інвестицій за вида-

ми економічної діяльності, аналіз частки інвестицій у ВВП, розгляд капітальних інвестицій за джерелами фінансування та визначення економічних чинників, які б сприяли притоку та відтоку іноземного капіталу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження процесів іноземного інвестування присвячено праці таких зарубіжних та вітчизняних вчених: А. Ю. Андріанов, І. О. Бланк, А. Д. Вовчак, Б. Грем, В. В. Козлюк, Т. В. Майорова, Р. М. Могорин, А. А. Пересада, Дж. Стігліц, І. Созонова, О. Соснюк, С. Фомін та інші.

Методологія. У статті використовувалися загальнонаукові методи пізнання, а саме, абстрактно-логічний метод при дослідженні кількості іноземних інвестицій, системний аналіз (при дослідженні сучасних тенденцій розвитку інвестиційного середовища в Україні), графічний метод (при дослідженні динаміки змін обсягів прямих іноземних інвестицій та визначенні структури прямих іноземних інвестицій в області за видами економічної діяльності) та порівняльний (при порівнянні статистичних даних).

Результати дослідження. Аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій в економіку наведено у рис. 1 за період з 2011-2014 роки. Як бачимо, найбільший приток прямих іноземних інвестицій спостерігався у 2013 році (58156,9 млн. дол.), а починаючи з початку 2014 року інвестиції з кожним місяцем зменшувалися, котрі становили станом на 01.04.2014 (52179,4 млн. дол.), 01.07.2014 (50021,8 млн. дол.), 01.10.2014 (48522,6 млн. дол.). Така негативна тенденція може призвести до того, що в Україні, вперше за часи її незалежності буде зафіксований дефіцит фінансового рахунку платіжного балансу, тобто сукупний відтік інвестицій на кінець року перевищить приплив. Як наслідок буде зменшуватись кількість валютних резервів і загальна стагнація економіки України. Головними причинами такого відтоку інвестицій є нестабільна ситуація на Сході України та відсутність економіко-правових реформ.

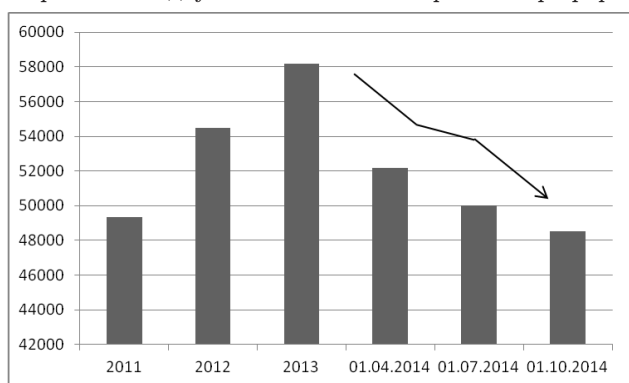

Рис. 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій у млн. дол. [3].

Незважаючи на складні економічні умови в нашій державі, серед країн з найбільшими обсягами інвестицій в Україну є: Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Російська Федерація, Австрія, Велика Британія та США (див. рис. 2). На ньому зображено обсяг прямих іноземних інвестицій в млн. грн за 4 роки (з 2011 по 2013 та 6 місяців 2014 року).

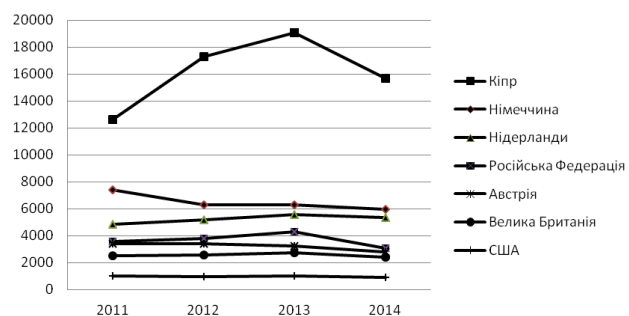

Рис. 2. Обсяги прямих іноземних інвестицій в економіці України в млн. дол. [3]

За результатами розміщення кривих на рис. 2 ми бачимо, що найбільший обсяг інвестицій в економіці України складають інвестиції з Кіпра, які мали тенденцію до зростання протягом 2011-2013 років. Але помітно значний спад за період 6 місяців 2014 року, що можливо пов'язано з нестабільною економічною та політичною ситуацією в країні. Інші країни, що аналізуються, майже не змінювали обсяги інвестицій протягом періоду, що досліджувався і мали тенденцію як до зростання, так і до спаду. Що не можна сказати про Німеччину, адже починаючи з 2012 року обсяги прямих іноземних

інвестицій з даної країни суттєво знизилась. Навіть нестабільність початку 2014 року не вплинула значною мірою на тенденцію залучення прямих інвестицій в Україну. Тобто, можна сказати, що значні економічні колапси не лякають Велику Британію, США, Нідерланди інвестувати гроші в нашу державу. Хоча дещо вирізняється з динаміки цих країн Російська Федерація, яка вже ж таки знизилася обсяги інвестицій порівняно з іншими країнами до найнижчого рівня, що можна пояснити нестабільними та незрозумілими відносинами у взаємній співпраці країн.

Визначальну роль у структурі джерел інвестування відіграють власні інвестиційні кошти підприємств, що формують 71% обсягу капітальних інвестицій, до рівня попереднього року інвестування зменшилось на 11238,3 млн. грн. і склало 145883,7 млн. гривень.

Зменшилась частка коштів, освоєних за рахунок залучених і запозичених коштів (кредити банків та інших позик), яка у загальних обсягах капітальних інвестицій становила 9%, проти 14,8% у минулорічному періоді.

За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно відповідно 3% та 3% інвестицій. Частка коштів населення на індивідуальне житлове будівництво становить 10% до загального обсягу капітальних інвестицій, до рівня попереднього року інвестування зросло на 1%.

Капітальні інвестиції

Рис. 3. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування за 2014 рік, % [2]

Також слід розглянути структури прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності. Беручи до уваги розміщення капіталів за галузями рис. 4, бачимо, що станом на 31.12.2014 року найбільша частка прямих іноземних інвестицій зосереджена у промисловості (45,6%), сільське господарство (13,9%), оптова та роздрібна торгівля (11,1%), транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність (10,6%), операції з нерухомим майном (10,7%), будівництво (3,1%), інші (5%).

У промисловості, прями іноземні інвестиції зосереджені переважно на виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів; металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів; хімічній та нафтохімічній промисловості. Сільське господарство України володіє досить потужним потенціалом і має високу інвестиційну привабливість для іноземних інвесторів. Однак, його галузева специфіка (підвищений рівень ризикованості, тривалий період обороту капіталу) в сукупності з рядом макроекономічних чинників стримують приплив іноземного капіталу.

Обмежений приплив іноземного капіталу в економіку України та нераціональність його викорис-

тання обумовлені наявністю ряду проблем. На наш погляд, важливою проблемою є відсутність надійної системи страхування інвестиційних ризиків та досконалої системи державного регулювання інвестиційної діяльності. Безумовними недоліками є невизначеність інституційно-правового механізму залучення недержавних інвестицій, зокрема, розвитку державно-приватного партнерства, низькі темпи та недостатня державна підтримка впровадження високих технологій та інновацій, недосконале законодавче забезпечення з питань захисту прав власності, адміністрування податків, виділення земельних ділянок, здійснення підприємницької діяльності в цілому, недостатній рівень державної підтримки інвестиційної діяльності та розвитку системи підготовки інвестиційних програм і проектів для залучення державних інвестицій та ін.

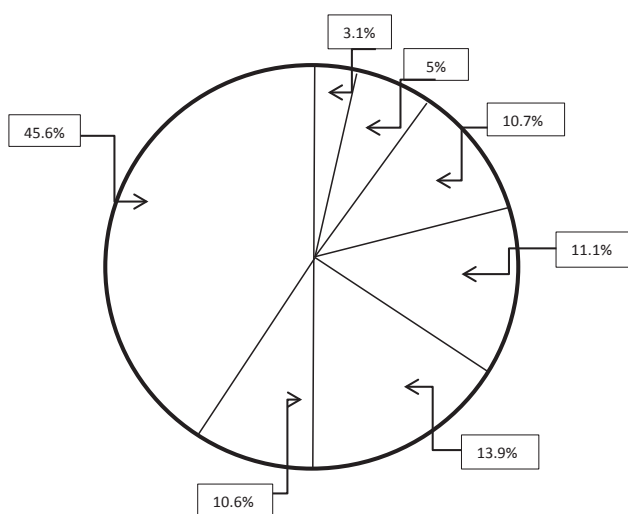

Рис. 4. Структура прямих іноземних інвестицій в область за видами економічної діяльності за 2014 рік [2]

Не менш важливим показником, який відображає економічний стан держави є ВВП, тому доцільно розглянути, яку частку прями іноземні інвестиції складають від ВВП (табл. 1).

Таблиця 1
Прямі іноземні інвестиції в Україну та частка їх у ВВП протягом 2010-2013 років [2].

Показники	2010	2011	2012	2013
Прямі іноземні інвестиції в Україну, млн. грн.	355875,7	402796,36	443868,6	465255,2
Частка у ВВП, %	32,51	30,59	31,60	31,98

Згідно табл. 1 приток інвестицій в Україну в 2013 році (465255,2 млн. грн.) є найбільшим. Тоді як у 2010 році обсяг прямих іноземних інвестицій досягав найменшого значення в порівнянні з іншими роками, що аналізувалися і становив 355875,7 млн. грн. Це обумовлено тим, що темп росту прямих іноземних інвестицій в Україну перевищував темп росту ВВП. Як ми бачимо, що частка прямих іноземних інвестицій в Україну у ВВП, протягом 2010-2013 року була не однозначною, і на кінець 2010 року складала

32,51%. Але у кінці 2011 року знизилась на 1,92%. Починаючи з 2011 року, і до 2013 спостерігається постійний зріст частки іноземних інвестицій у ВВП України, що майже досягає показника 2010 року. Це пояснюється тим, що темп росту прямих інвестицій в Україну перевищував темп росту ВВП.

Висновок. Таким чином, нами було проаналізовано динаміку змін прямих іноземних інвестицій в економіці України за період 2011-2014 років. Визначено, що обсяги іноземних інвестицій мали значну та систематичну тенденцію до зниження, починаючи з 2013 року та становили 48522,6 млн. дол. станом на 01.10.2014 року. Також було визначено країни з найбільшим обсягом інвестицій в Україну та обсяги їх надходжень за період 2011-2014 років. Виявлено, що до країни, котра мала найбільші обсяги надходжень іноземних інвестицій в Україну належить Кіпр, які мали тенденцію до зростання протягом 2011-2013 років. Російська Федерація ж знизилася обсяги інвестицій порівняно з іншими країнами до найнижчого рівня. Проаналізовано джерела фінансування капітальних інвестицій. Значну роль в джерелах фінансування відіграють власні інвестиційні кошти підприємств, що формують 71% обсягу капітальних інвестицій. Розглянуто структуру прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності. Визначено, що найбільша частка прямих іноземних інвестицій зосереджена у промисловості (45,6%) та сільському господарстві (13,9%). До найменш привабливих видів економічної діяльності належать операції з нерухомим майном (10,7%) та будівництво (3,1%). Не менш важливим показником, який відображає економічний стан держави є ВВП, тому було розглянуто, яку частку прями іноземні інвестиції складають від ВВП. Частка іноземних інвестицій від ВВП займала найбільшу частку у 2010 році та становила 32,51%. Починаючи з 2010 спостерігалася тенденція до спаду, проте у 2014 році частка іноземних інвестицій майже досягла рівня 2010 року. Проаналізувавши частку інвестицій у ВВП, дійдемо висновку, що економіка України є залежною від інвестицій. Вони відіграють визначальну роль, оскільки сприяють залученню новітніх технологій та техніки, які є рушієм для розвитку промисловості і підвищення конкурентоспроможності держави на світових ринках. Завдяки залученню іноземного капіталу, виробництво продукції стане якіснішою, і це дасть змогу Україні вийти на нові світові ринки та створити нові, високооплачувані робочі місця.

Практичне значення результатів дослідження полягає у застосуванні методу аналізу обсягів інвестицій в економіці України, що дав можливість чітко оцінити на якому етапі економіка країни знаходиться в даний час та можливість прогнозувати зміни в майбутньому. А також розробити заходи щодо стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій.

На нашу думку, головними проблемами залучення інвестицій є нестабільна політична ситуація в країні, відсутність надійної системи страхування інвестиційних ризиків та досконалої системи державного регулювання інвестиційної діяльності.

Наукова новизна результатів полягає в розробці рекомендацій щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні, для цього потрібно, насамперед владнати конфлікт на сході, створити надійну систему державного регулювання інвестиційними процесами, спростити податкову політику, сформувати законодавчу базу, яка б регулювала відносини з іноземними інвесторами.

Список літератури:

1. Іноземні інвестиції: аналіз та вплив на економічний розвиток України [Електронний ресурс] / В. А. Сааджан, Т. О. Скорик // Економіка: реалії часу. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2012/No3-4/129-135.pdf>
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – 19 грудня 2014 р. Режим доступу: http://www.me.gov.ua/file/link/226937/file/Invest_klimat_19_12_2013.doc

Ткаченко Т.П., Вольнец Д.П.

Национальный технический университет Украины
«Киевский политехнический институт»

РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИКЕ УКРАИНЫ

Аннотация

В статье рассмотрена динамика привлечения объемов прямых иностранных инвестиций в экономику Украины за период 2011-2014 годов. Определены основные страны-инвесторы по объемам прямых иностранных инвестиций в экономику Украины за тот же период. Рассмотрены источники финансирования капитальных инвестиций. Проанализирована структура инвестиций по видам экономической деятельности и определены наиболее выгодные сферы экономики страны. Также рассчитано долю инвестиций в ВВП и определены экономические факторы, которые способствуют притоку и оттоку иностранного капитала. Предложены рекомендации по созданию благоприятного инвестиционного климата и притока инвестиций в экономику Украины.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, капитал, динамика, ВВП, инвестиционный климат.

Tkachenko T.P., Volynets D.P.

National Technical University of Ukraine
«Kyiv Polytechnic Institute»

THE ROLE OF FOREIGN INVESTMENT IN UKRAINE

Summary

In the article the dynamics of bringing in volumes of direct foreign investments in the economy of Ukraine for the period of 2011-2014 is considered. Basic countries investors are determined based on the volumes of direct foreign investments in the economy of Ukraine for the same period. Sources of capital investments are considered. The structure of investments is analysed based on the types of economic activity. The most advantageous spheres of economy of country are determined. The share of investments in GDP is also calculated and economic factors that assist an inflow and outflow of foreign capital are determined. Recommendations on creation of favourable investment climate and inflow of investments in an economy are offered.

Keywords: foreign investment, capital, dynamics, GDP, investment climate.

УДК 339.9

ПРИЧИНИ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ

Фоміна Д.Є., Сисюк Л.П.

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

В статті розглянуто питання основних причин міжнародної трудової міграції. Виявлено головні чинники які впливають на міграційні процеси робочої сили. Наведено статистичні данні по заробітній платі в Європі. Проаналізовано основні епіцентри міжнародних процесів у світі. Визначено позитивні та негативні сторони процесу міжнародної трудової міграції.

Ключові слова: міжнародна трудова міграція, безробіття, заробітна плата, економічні зв'язки, економічний розвиток.

Постановка проблеми. Важливість дослідження міграційних процесів, їх причин та мотивів зумовлена стрімким зростанням їх обсягів, нарощуванням інтенсивності, вагомих впливом на економічний та соціальний розвиток країн. Особливе місце міграції робочої сили в сучасних умовах визначається насамперед високою динамікою, швидким реагуванням на зміни у суспільстві та економіці. Все більшого поширення і зна-

чення набуває переміщення людських ресурсів, зумовлене соціально-економічними, військовими, етнічними та релігійними чинниками. Швидке зростання масштабів міжнародної міграції, залучення до неї значних обсягів трудових ресурсів робить актуальним дослідження міжнародної міграції робочої сили як однієї з форм світових господарських зв'язків та її впливу на світове господарство.